

IX. O B S A H .

	Str.
PŘEDMLUVA	3
PŘEHLED LÁTKY	4
I. Ú V O D	5
A) ROZDĚLENÍ NAUKY O JAZYCE	5
AA) Hláskosloví	5
BB) Nauka o slově	6
CC) Skladba	6
DD) Nauka o slohu	6
B) ROZDĚLENÍ MLUVNICE	6
II. H L Á S K O S L O V Í	8
A) FONETICKÝ ÚVOD	8
AA) Mluvidla	8
a) Dýchací ústrojí	9
b) Hlasové ústrojí	9
c) Upravující ústrojí	10
BB) Obecné vlastnosti lidského hlasu	11
CC) Popis artikulace jednotlivých hlásek	12
a) Samohlásky	12
aa) Akustická podstata samohlásek	13
bb) Artikulace A, O, U, E, I	14
cc) Artikulace dlouhých samohlásek	16
dd) Nosové samohlásky; znělost samohlásek	16
b) Souhlásky	16
aa) Obecný výklad	16
bb) Popis artikulace jednotlivých souhlásek	18
1. P, B, M	18
2. F, V	19
3. S, Z	19
4. Š, Ž	19
5. T, D, N	20
6. C, Č, Dz, Dž	20
7. L	21
8. R	21
9. Ř	21
10. Ě, ě, Ň	22
11. J	22
12. K, G, ŋ	22
13. Ch	23
14. H	23
15. Ráz	23
DD) Roztrídění hlásek	24
a) Rozdělení samohlásek	24
b) Rozdělení souhlásek	25
1. Dělení s hlediska artikulačního	25
2. Dělení s hlediska akustického	26
3. Dělení s hlediska psychického	27
EE) Dvojhásky	27
B) FONOLOGIE	28

C) SESKUPOVÁNÍ HLÁSEK A JEJICH VZTAHY	30
AA) Slabika	30
BB) Takt	32
D) PŘÍZVUK	33
AA) Přízvuk výdechový.	35
a) Přízvuk u slov v postavení mezipřestávkovém	35
b) Přízvuk u slov v proudu řeči	36
c) Příklonky a předklonky	37
BB) Přízvuk tónový	38
E) ZMĚNY HLÁSEK V PROUDU ŘEČI.	38
AA) Asimilace	38
BB) Disimilace	40
CC) Změna kvantity	40
DD) Vznik a zánik hlásky	41
F) PRAVIDLA SPRÁVNÉ VÝSLOVNOSTI	41
AA) Výslovnost slov domácích	42
a) Skupiny souhlásek.	42
b) Samohlásky	44
c) Souhlásky	45
d) Ráz	46
BB) Výslovnost cizích slov	46
G) STRÍDÁNÍ SAMOHLÁSEK A SOUHLÁSEK NEBO JEJICH SKUPIN VE TVARECH TĚHOŽ SLOVA A VE SLOVECH PŘÍBUZNÝCH A PŘÍČINY TOHOTO STRÍDÁNÍ	48
AA) Samohláskové změny	49
a) Změny v kvalitě.	49
1. Strída	49
2. Přesmykování plyných souhlásek.	50
3. Pohybné e	51
4. Diphthongisace.	51
b) Změny v kvantitě	52
BB) Souhláskové změny	53
H) SOUSTAVA ČESKÉHO PRAVOPISU	53
III. NAUKA O TVOŘENÍ SLOV = SLOVOTVOR- BA	55
A) ČÁST OBECNÁ	55
I. Pojem slova	55
II. Změny slovní zásoby.	57
III. Výklad některých pojmů ze slovo tvorby.	59
A) Tvoření slov	59
B) Způsoby tvoření slov	59
C) Formální a významová stránka slova	60
D) Kmen, základ slova, základní slovo, přípona, předpona, myšlenkový základ, slovní čeleď.	61
E) Živé a neživé tvoření slov	62

IV. Dodatek. Pojetí slovo tvorby v mluvnici ak. Trávníčka.	64
V. Podrobnější výklady o způsobech tvoření slov	64
A) Tvoření předponami	64
B) Tvoření příponami	65
C) Tvoření skládáním	66
D) Tvoření zvláštními způsoby	70
VI. Slovo tvorný rozbor	74
B) ČÁST ZVLÁŠTNÍ	78
I. Tvoření s u b s t a n t i v	78
A) Tvoření příponami	78
AA) Jména živých bytostí	78
a) Jména činitelská a jména označující zaměstnání	78
b) Jména označující původ (jména obyva- telská)	81
c) Přechýlená jména	82
d) Jména označující nositele vlastnosti.	84
BB) Jména neživých bytostí	84
a) Jména pomůcek	84
b) Jména označující místa.	85
CC) Abstrakta	86
a) Jména vlastností.	86
b) Jména dějů a výsledků děje.	87
DD) Jména hromadná	88
EE) Jména zdobnělá.	88
B) Tvoření předponami	90
C) Tvoření skládáním	90
D) Tvoření zvláštními způsoby.	91
E) Přídavek: Příjmení a jména osadní.	91
AA) Příjmení	91
BB) Osadní jména	93
II. Tvoření a d j e k t i v	93
A) Adjektiva tvořená odvozováním	93
AA) Adjektiva vztahová	93
a) Adjektiva vyjadřující vztah k bytostem živým	94
b) Adjektiva vyjadřující vztah k neživým bytostem.	95
BB) Adjektiva charakterisující	97
CC) Adjektiva vyjadřující obměnu kvality	98
a) Větší stupeň.	98
b) Menší stupeň.	100
DD) Adjektiva s prvkem dějovým	101
EE) Adjektiva s prvkem příslovečným.	102

B)Adjektiva tvořená skládáním.	103
AA)Druhá složka složeniny je původu substantivního	103
BB)Obě složky jsou adjektivní.	104
CC)První složka složeniny je neadjektivní, druhá deverbativní adjektivum	104
C)Tvoření zvláštními způsoby	106
III.Tvoření s l o v e s	106
A)Slovesa tvořená z podstatných jmen	107
B)Slovesa tvořená z přídavných jmen.	108
C)Slovesa tvořená ze sloves	108
AA)Tvoření příponami.	108
BB)Tvoření předponami	110
D)Slovesa tvořená z příslovcí a citoslovcí	113
IV.Tvoření p ř í s l o v c í	113
IV. T V A R O S L O V Í	114
Úvod (pojem; druhy slov)	114
A) VÝZNAMOVÁ SLOVA	118
AA) LEXIKÁLNĚ GRAMATICKÁ SLOVA	118
Úvod (výklad pojmu, funkce tvarů)	118
I.J m é n a	119
Úvod	119
α)Kategorie jmen	119
β)Typy skloňování	122
1) Substantiva	124
1.a) Úvod; přehled vzorů.	124
1.b) Poznámky ke skloňování substantiv.	126
a)Maskulina	126
a ₁ Vz.pán, muž	126
a ₂ Vz.hrad	128
a ₃ Změny ve kmeni při skloňování	131
a ₄ Vz.předseda, soudce.	132
a ₅ Substantiva vz.jarní.	133
a ₆ Substantiva na -en	133
a ₇ Místní jména	134
a ₈ Příjmení	135
a ₉ Cizí jména na -us,-os	136
a ₁₀ Zvláštní případy	137
b)Femina	137
b ₁ Vz.žena	137
b ₂ Vz.nůše	139
b ₃ Vz.píseň a kost	139
b ₄ Vlastní jména osobní a zeměpisná	141
b ₅ Cizí obecná jména.	142
b ₆ Zvláštní případy	143

c) Neutra	143
c ₁ Vz.město	143
c ₂ Vz.moře	145
c ₃ Vz.kuře	145
c ₄ Vz.stavení	145
c ₅ Cizí jména.	145
c ₆ Zvláštní případy.	146
2. Adjektiva	146
3. Zájmena	148
3a) Úvod;přehled skloňování	148
3b) Poznámky ke skloňování zájmen	149
a) Zájmena osobní	149
b) Zájmena přivlastňovací	151
c) Zájmena ukazovací.	151
d) Zájmena vztažná.	152
4. Číslovky	152
4a) Úvod; přehled skloňování	152
4b) Poznámky ke skloňování číslovek	153
a) Číslovky základní	153
b) Číslovky řadové	154
c) Číslovky druhové	155
d) Názvy číslic a zlomků	155
II. S l o v e s a	155
1. Úvod; tvary určité, neurčité, jednoduché, složené	155
2. Mluvnické kategorie sloves	156
3. Slovesné třídy	160
a) Třídění podle 3.os.sg.	161
b) Infinitivní a praesentní kmen.	164
c) Třídění podle infinitivního kmene.	165
4. Tvoření slovesných tvarů	168
a) Neurčité tvary	168
Obecný výklad	168
aa) Přechodník přítomný	169
bb) Přechodník minulý	170
cc) Příčestí (minulé) činné	171
dd) Příčestí trpné	172
ee) Infinitiv	172
ff) Podstatné jméno slovesné.	174
gg) Supinum	174
b) Určité tvary	174
Obecný výklad	174
aa) Jednoduché tvary.	176
a) Praesens	176
b) Imperativ.	177
bb) Složené tvary	178
a) Perfektum (praeteritum)	178
b) Perfektum praesentní	178
c) Plusquamperfektum	178
d) Složené futurum	179
e) Kondicionál	179
f) Složené passivum	180

5. Shrnutí	180
6. Poznámky k časování	182
a) I.třída	182
Vz.nese	182
Vz.bere	183
Vz.maže	183
Vz.tře	184
Vz.mře	185
b) II.třída	185
Vz.tiskne	185
Vz.mine	186
Vz.začne.	187
c) III.třída	187
Vz.kryje.	187
Vz.kupuje	188
d) IV.třída	188
Vz.prosí.	188
Vz.trpí	189
Vz.sází	189
e) V.třída	191
Vz.dělá	191
f) Nepravidelná slovesa.	191
BB) LEXIKÁLNÍ SLOVA	192
I. P ř í s l o v c e	193
II. C i t o s l o v c e	194
B) GRAMATICKÁ SLOVA	194
Úvod (výklad pojmu)	194
AA) P ř e d l o ŷ k y	194
BB) S p o j k y	197
CC) Č á s t i c e	198
DD) P o m o c n á s l o v e s a	198
V. REJSTRÍKY	199
A) Rejstřík přípon a předpon	199
B) Rejstřík slovo tvořných typů	199
C) Rejstřík sloves	200
D) Celkový rejstřík	202
VI. PŘEHLEDY K § 230, 274, 320	210
VII. SEZNAM ZNAČEK A ZKRATK	211
VIII. LITERATURA	211
IX. OBSAH	213